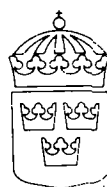

Konstitutionsutskottets yttrande

1986/87:5 y

angående förbud mot kärnkraftsreaktorer m. m.
(prop. 1986/87:24)

KU
1986/87:5 y

Till näringsutskottet

Näringsutskottet har berett konstitutionsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1986/87:24 jämte motionerna 1986/87:N116 av Börje Hörnlund m. fl. (c), N117 av Hadar Cars m. fl. (fp) och N118 av Anders Björck m. fl. (m).

I propositionen föreslås att det i kärntekniklagen (1984:3) tas in ett förbud mot att uppföra nya kärnkraftsreaktorer. Dessutom föreslås ett förbud mot sådana förberedelseåtgärder som syftar till att uppföra nya reaktorer. Således föreslås i 6 § en bestämmelse av innebörd att utarbetande av konstruktionsritningar, kostnadskalkylering, beställande av utrustning och andra förberedande åtgärder inte får vidtas i syfte att inom landet uppföra en kärnkraftsreaktor.

Utskottet begränsar sitt yttrande till den del som avser förbudet i 6 § kärntekniklagen att utarbeta konstruktionsritningar och kostnadskalkyler för ett nytt kärnkraftverk. Denna regel har kritiserats utifrån yttrandefrihetssynpunkter i motionerna N117 av Hadar Cars m. fl. och N118 av Anders Björck m. fl. I motion N116 av Börje Hörnlund m. fl. har yrkats att bestämmelsen utvidgas till att också gälla kärnkraft-, kärnvärme- och bldreaktorer samt export av komponenter och teknisk utrustning till nytillkommande reaktorer.

Konstitutionsutskottets bedömning

Den i 2 kap. regeringsformen skyddade yttrande- och informationsfriheten får liksom flertalet andra grundlagsfästa fri- och rättigheter enligt 2 kap. 12 § andra stycket inskränkas endast för att tillgodose ändamål som är godtagbart i ett demokratiskt samhälle och får aldrig gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till det ändamål som har föranlett den och får inte heller sträcka sig så långt att den utgör ett hot mot den fria åsiktsbildningen såsom en av folkstyrelsens grundvalar. Begränsningen får inte göras enbart på grund av politisk, religiös, kulturell eller annan sådan åskådning. I 2 kap. 13 § anges vidare under vilka speciella förutsättningar som yttrande- och informationsfriheten får begränsas. Begränsning är således tillåten med hänsyn till rikets säkerhet, folkförsörjningen, allmän ordning och säkerhet, enskilds anseende, privatlivets helgd eller förebyggande och beivrande av brott. Vidare får friheten att yttra sig i näringsverksamhet begränsas. I övrigt är begränsning

endast tillåten om särskilt viktiga skäl föranleder det. Det stadgas också i paragrafen, att vid bedömandet av vilka begränsningar som får ske skall man särskilt beakta vikten av vidast möjliga yttrandefrihet och informationsfrihet i politiska, religiösa, fackliga, vetenskapliga och kulturella angelägenheter.

Såväl föredragande statsrådet som lagrådet har uttalat att med den föreslagna utformningen av 6 § kärntekniklagen stadgandet inte kommer att inkräkta på vare sig det tekniska utvecklingsarbetet eller möjligheterna till fri opinionsbildning.

Vid övervägande av den konstitutionella innebörden av ifrågavarande lagförslag kommer utskottet i sak till samma slutsats som regeringen och lagrådet gett uttryck för. Utskottet finner således inte att den aktuella bestämmelsen – med den begränsade räckvidd den erhållit i propositionens förslag som innebär att det endast är fråga om förberedelser i syfte att uppföra en kärnkraftsreaktor – kan anses som en otillåten inskränkning i den fria opinionsbildningen. Någon erinran från konstitutionell synpunkt kan därför inte riktas mot lagförslaget.

Stockholm den 25 november 1986

På konstitutionsutskottets vägnar

Olle Svensson

Närvarande: Olle Svensson (s), Anders Björck (m), Wivi-Anne Cederqvist (s), Kurt Ove Johansson (s), Bertil Fiskesjö (c), Sture Thun (s), Hans Nyhage (m), Anita Modin (s), Sören Lekberg (s), Börje Stensson (fp), Gunnar Biörck i Värmdö (m), Bengt Kindbom (c), Nils Berndtson (vpk), Ulla Pettersson (s) och Ingela Mårtensson (fp).

Avvikande mening

av Anders Björck (m), Hans Nyhage (m), Börje Stensson (fp), Gunnar Biörck i Värmdö (m) och Ingela Mårtensson (fp).

Den föreslagna utformningen av 6 § kärntekniklagen får enligt utskottets mening anses innebära en inskränkning i den fria opinionsbildningen. Regeringsformen är med hänsyn till våra allmänt omfattade grundläggande värderingar i opinionsfrihetsfrågor mycket restriktiv när det gäller rätten att i vanlig lag föreskriva sådana inskränkningar. I princip är inskränkningar på detta område tillåtna endast för att tillgodose vissa särskilt uppräknade ändamål och även i dessa fall skall vikten av vidast möjliga yttrandefrihet särskilt beaktas när det gäller t.ex. politiska och vetenskapliga angelägenheter.

Med hänsyn till det anförda anser konstitutionsutskottet att ett godtagande av förslaget till 6 § kärntekniklagen skulle innebära ett avsteg från de principer som vår författning vilar på när det gäller rätten till fri opinionsbildning. Utskottet ansluter sig härvid till de tankegångar som framförs i motionerna av Hadar Cars m. fl. (fp) och Anders Björck m. fl. (m) och avstyrker således bifall till propositionen såvitt nu är i fråga.